

Hur ska framtidens vårdprofessioner synas i AID?

Mars 2023

| Innehåll

3	Sammanfattning
5	Problembeskrivning
13	Förslag
17	Bakgrund

A woman in teal scrubs is pointing at a large digital display showing a complex network diagram. She is holding a clipboard and has an ID badge around her neck. The background shows a window with blinds.

Sammanfattning

| Arbeta, men inte synas

Utvecklingen inom hälso- och sjukvården går snabbt. För att fullt ut kunna dra nytta av de vetenskapliga framstegen inom exempelvis precisionsmedicin och avancerade behandlingar (ATMP) är det viktigt att kunna följa hur kompetensbehovet förändras.

Arbetsidentifikation för kommuner och regioner (AID) används idag betydligt bredare än det ursprungliga syftet, det vill säga att möjliggöra en analys av lönebildningen. AID är idag ett befattningssystem, som används för att redovisa vilka kompetenser och yrkesgrupper som finns i verksamheten och vid planering av olika personalpolitiska satsningar. Systemet används också för att identifiera personalgrupper som i enlighet med politiska beslut ska bli föremål för politiska satsningar.

Tyvärr missgynnar klassificeringssystemet idag små och nya professioner. Trots att dessa professioner har specifika arbetsuppgifter och befattningar förvägras de konsekvent etiketter i AID, som säger något om de arbetsuppgifter de har. Medarbetare som drabbas upplever att de är osynliggjorda.

Ansvarskoden ”**övergripande funktions-, specialist- och/eller ämnesansvar**” används inte heller som det är tänkt. Trots att Naturvetarnas medlemmar ofta har ett övergripande ansvar är det få som tilldelats koden.

Naturvetarna har under många år drivit på, lokalt och centralt, för att naturvetenskapliga professioner ska få en adekvat klassificering. Hittills har påstötningarna varit fruktlösa.

Med tiden har problemen växt. Under de senaste tio åren har antalet medlemmar i förbundet som kategoriseras i kategorin ”**andra specialiteter**” ökat med 139 procent.

Ökningen är inte förvånande. I spåret av införandet av precisionsmedicin och individualiserade behandlingar ser Naturvetarna en starkt växande diagnostisk laborativ yrkeskår i hälso- och sjukvården. Mikrobiologer, molekylärbiologer, sjukhusgenetiker och bioinformatiker är exempel på professioner vars kompetens efterfrågas i allt högre utsträckning.

I takt med att slaskgruppsetiketter, såsom ”**andra specialiteter inom hälso- och sjukvården**” växer ökar missnöjet bland vårdens medarbetare.

För att komma till rätta med problemet föreslår Naturvetarna att en ny övergripande etikett ”**sjukhusbiolog**” införs, samt att det under den införs mer specifika koder som säger mer om vilka arbetsuppgifter medarbetarna har.

Problembeskrivning

Lokal befattning "andra specialiteter"

Lokal befattning "andra specialiteter"	Antal 2022
Bioanalytiker_07	4
Bioinformatiker_05	2
Bioinformatiker_24	2
Biolog_01	8
Biolog_05	79
Biolog_14	94
Biolog_17	1
Biomedicinare Lab_12	32
Biomedicinare_12	18
Biomedicinare_18	2
Biomedicinare_25	3
Epidemiolog_06	1
Epidemiolog_18	1
Genetisk Vägledare_05	3
Genetisk Vägledare_12	1
Medicinsk Biolog_24	10
Mikrobiolog_07	6
Mikrobiolog_08	2
Mikrobiolog_12	12
Mikrobiolog_14	13
Mikrobiolog_20	6
Mikrobiolog_21	1
Mikrobiolog_22	1
Mikrobiolog_23	2
Mikrobiolog_25	3
Molekylärbiolog_08	1
Molekylärbiolog_13	4
Molekylärbiolog_17	2
Molekylärbiolog_18	10
Molekylärbiolog_19	2
Molekylärbiolog_24	12
Sjukhusgenetiker_05	3
Sjukhusgenetiker_12	8
Sjukhusgenetiker_14	20
Sjukhusgenetiker_24	9
Yrkeshygieniker_05	3
Yrkeshygieniker_12	10
Yrkeshygieniker_24	4
Summa	395

Lokal befattning "andra specialiteter"	Antal 2022
Apotekare_13	4
Chefsapotekare_09	1
Forskare_06	1
Forskningsledare_06	7
Klinisk Farmaceut_10	1
Laboratoriechef_19	3
Laboratorieinstruktör_24	1
Optiker_01	17
Optiker_04	4
Optiker_05	8
Optiker_06	4
Optiker_07	3
Optiker_08	9
Optiker_09	2
Optiker_12	14
Optiker_13	5
Optiker_14	24
Optiker_18	4
Optiker_19	2
Optiker_20	4
Optiker_23	3
Optiker_24	4
Optiker_25	1
Optometrist_06	2
Perfusionist_01	5
Perfusionist_05	6
Perfusionist_10	2
Perfusionist_12	7
Perfusionist_14	10
Perfusionist_18	5
Perfusionist_24	6
Psykolog,ej Leg_14	7
Radiokemist_24	6
Radioterapiassistent_14	1
Receptarie/Farmaceut_09	1
Sjukhusoptiker_17	3
Sjukhusoptiker_19	1
Sjukhusoptiker_21	9
Sjukhusoptiker_22	4
Strålskyddsfysiker_05	1
Okänd	73
Summa	275

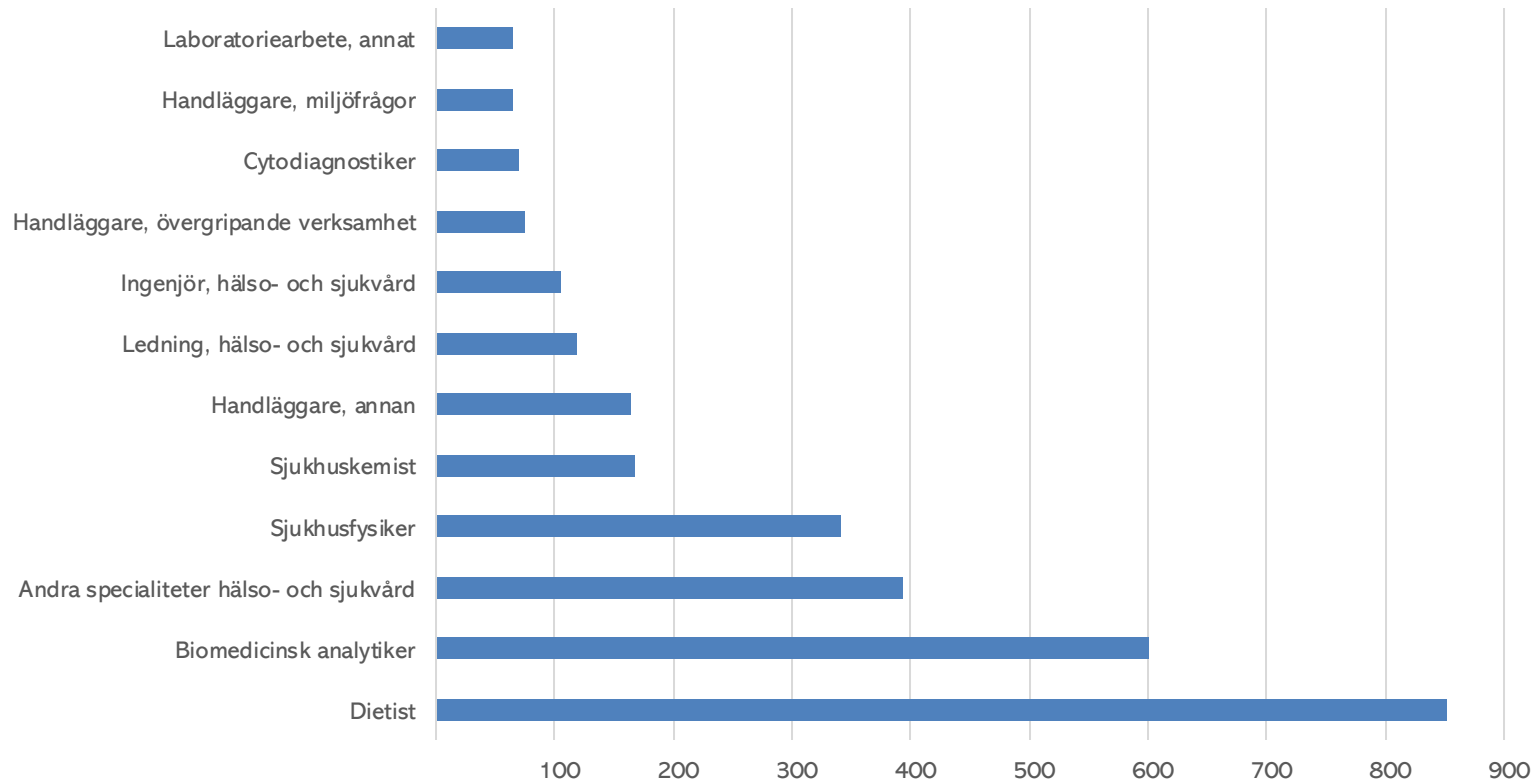
Tabellen till vänster innehåller de lokala befattningar som förutsätter biologisk kompetens. Totalt rör det sig om 395 av 670 medarbetare dvs. 59 procent av medarbetarna i etiketten.

Den högra tabellen innehåller övriga lokala befattningar i etiketten.

Källa: Partsgemensam statistik 2022, Saco

Etiketten ”andra specialiteter” är vanlig

Många av Naturvetarnas medlemmar i regionerna samlas under etiketten ”**andra specialiteter inom hälso- och sjukvården**”. Naturvetarnas medlemmar utgör 59 procent av Saco-medlemmarna i etiketten. Det är alltså en stor del av Naturvetarnas medlemmar som inte är kategoriserade utifrån sina arbetsuppgifter.

Vilka befattningar handlar det om?

I tabellen visas befattning för de regionanställda medlemmar i Naturvetarna som skulle kunna vara kategoriserade i slasketiketten ”**andra specialiteter**” i AID. Vi använder begreppet slasketikett, eftersom etiketten inte säger något om vilka arbetsuppgifter berörda medarbetare har. Detta trots att *det är de faktiska, aktuella och regelmässiga arbetsuppgifterna* som ska klassificeras enligt handboken för AID.

För insikt om hur bemanningen ska kunna planeras och för att behålla kompetens är det hög tid att införa nya etiketter inom AID. Även om regionerna idag ofta talar om behovet att locka till sig och behålla nya professioner saknas strategier för hur det ska gå till. AID är i sin nuvarande form ett hinder för utvecklingen.

Naturvetarna erfar att arbetssituationen för de medarbetare som hamnar i etiketter som inte säger något om arbetsuppgifterna upplever att de är osynliggjorda. De riskerar dessutom att glömmas bort i de satsningar som arbetsgivaren gör. Naturvetarnas medlemmar har därför under lång tid fört fram att de vill ha etiketter som säger något deras arbetsuppgifter och hur de bidrar till verksamheten.

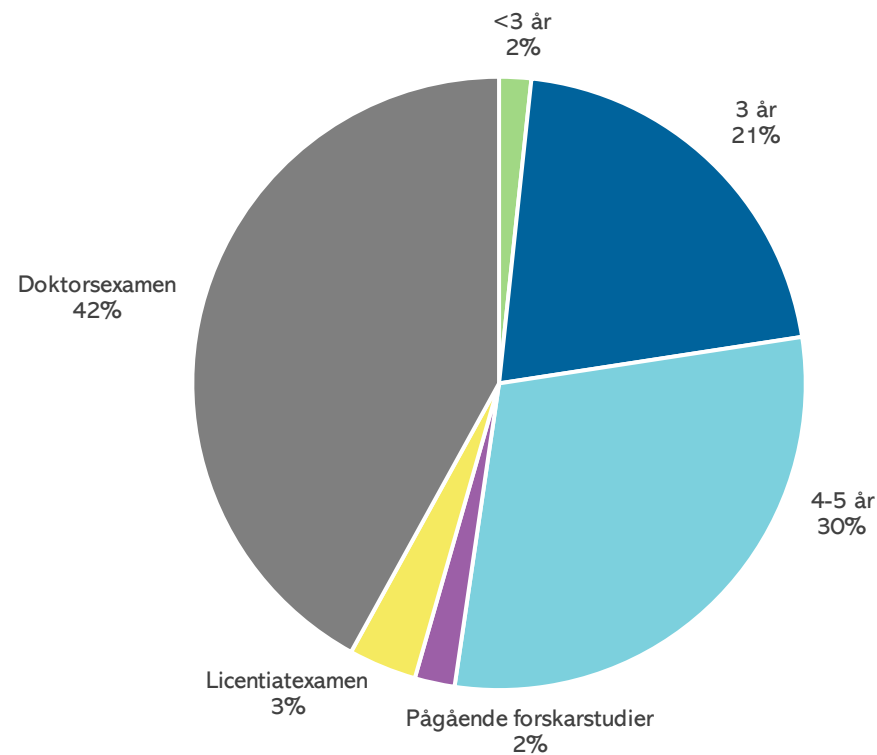
Många naturvetare i vården har en biologisk eller biomedicinsk utbildning. Totalt arbetar 755 biologer i regionerna enligt SCB, RAMS, 2021. De allra flesta finns i AID-etiketten ”**Andra specialiteter**”. Biologer finns också i en andra etiketter, såsom ”**Handläggare, annan, Ingenjör, hälso- och sjukvård**” samt ”**Laboratoriearbete, annat**”.

Befattning	Antal
Biolog	72
Biomedicinare	34
Projektledare	31
Sjukhusgenetiker	29
Molekylärbiolog	25
Statistiker	22
Annan Befattning	20
Mikrobiolog	19
Doktorand med tjänst	14
Yrkeshygieniker	12
Biostatistiker	7
Embryolog	7
Forskare (Scientist/Reseacher)	7
Forskningsingenjör	5
Klinisk Prövningsledare	4
Kvalitetsansvarig	4
Project Manager	4
Samordnare	4
Epidemiolog	3
Folkhälsostateg	3
Forskare, Bitr	3
Koordinator	3
Specialist/Expert	3
Summa	335

Källa: Naturvetarnas löneenkät, 2022

| Högutbildade specialister

Biologerna i regionerna är högutbildade. Av de som svarade på Naturvetarnas löneenkät 2022 och var anställda i regionerna hade 77 procent en examen på avancerad nivå och 42 procent hade en doktorsexamen.

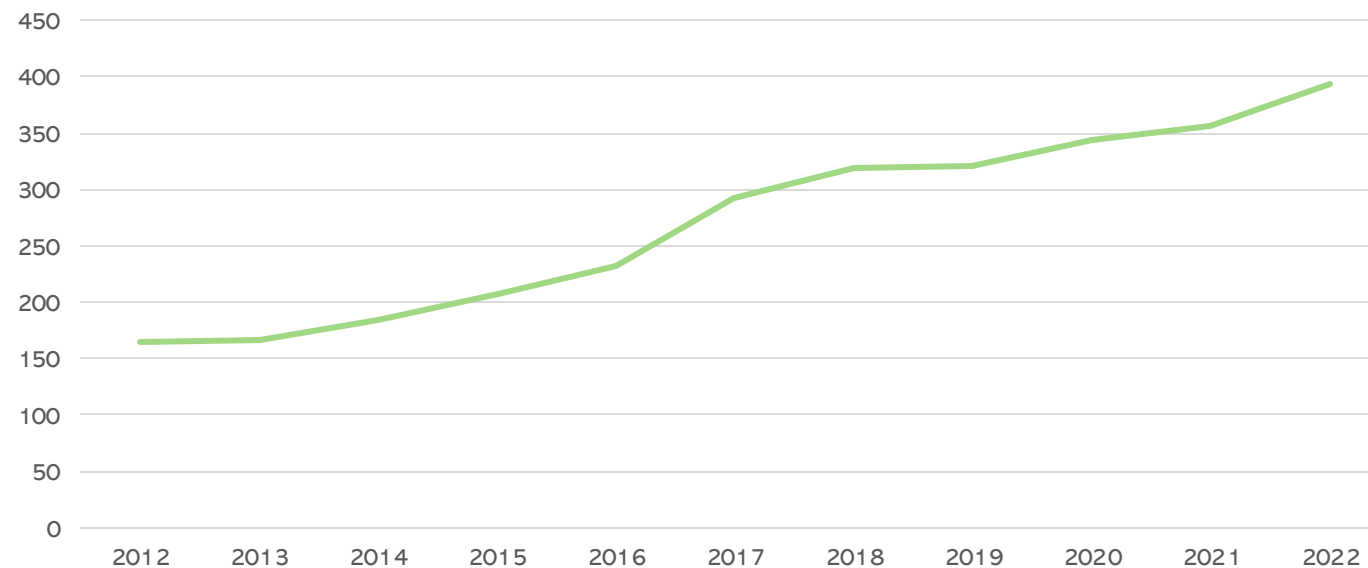

| Lavinartad ökning

Antalet medlemmar i Naturvetarna som kategoriseras i kategorin ”**andra specialiteter**” har ökat med 139 procent de senaste 10 åren. Inom Saco var ökningen under samma tid 45 procent. Kommuner och regioners statistikdatabas Kolada bekräftar att antalet månadsavlönad laborativ personal ökat kraftigt. Sedan 2011 är ökningen i Kolada 82 procent.

Resultatet är förväntat med tanke på den snabba medicinska utvecklingen. I takt med att precisionsmedicin och avancerade behandlingar baserade på celler, vävnader och gener (ATMP) blir vanligare i vården behövs allt fler biologiska specialister.

Andra specialiteter hälso- och sjukvård

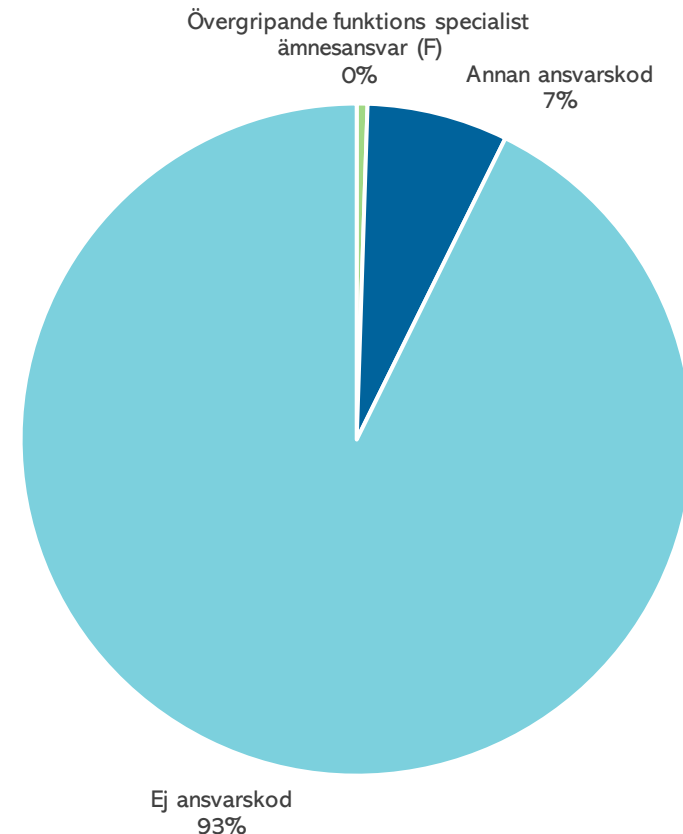

| Ansvar utan kod

Naturvetarnas medlemmar tilldelas inte ansvarskoden ”**övergripande funktions-, specialist- och/eller ämnesansvar**” (F). I ljuset av att många av Naturvetarnas medlemmar är specialister inom sitt område är det anmärkningsvärt.

Enligt ett tidigare besked från SKR:s statistikgrupp skulle ansvarskoden kunna ersätta behovet av fler etiketter för naturvetare. Idag kan vi konstatera att ansvarskoden inte används för Naturvetarnas medlemmar.

Vi kan också konstatera att en ansvarskod inte heller kan ersätta en etikett som säger något om vilka arbetsuppgifter medarbetarna har. Att kategoriseras utifrån arbetsuppgift borde i själva verket vara en rättighet för alla medarbetare. För arbetsgivarna är det ett sätt att visa att de ser och värdesätter det arbete och den kompetens som medarbetarna tillför verksamheten.

| Varför är detta viktigt?

- För att planera bemanningen och behålla nyckelkompetens finns ett behov att på ett betydligt bättre sätt än idag följa hur regionernas kompetensbehov ser ut även när det gäller små och nya professioner.
- Etiketten ”**andra specialiteter inom hälso- och sjukvård**” är idag en slaskgrupp där medarbetare med alla möjliga arbetsuppgifter finns. Tillsammans med forskarutbildade sjukhusgenetiker har vi bland annat optiker och perfusionister som har helt andra arbetsuppgifter och kompetens. Enligt handboken ska AID ”identifiera rimligt homogena arbetsuppgifter”. Den principen följs inte i denna etikett, vilket särskilt drabbar biologer och biomedicinare som arbetar inom de laboriemedicinska specialiteterna.
- Antalet medarbetare i kategorin ”**andra specialiteter inom hälso- och sjukvård**” ökar starkt. Laborietvetenskapen har blivit allt viktigare för att kunna ställa en tidig diagnos och hitta rätt behandling. Inom Naturvetarna har gruppen ökat med 139 procent sedan 2012.
- Naturvetare kodas tyvärr ofta felaktigt, troligen för att det är svårt att hitta en etikett. Ett exempel är yrkeshygieniker som ofta kodas som ”**handläggare annat**”, trots att de arbetar med patientutredningar. Enligt nuvarande beskrivning ska de klassificeras som ”**andra specialiteter**”.

*”De **centrala parterna** har ansvaret för att klassificeringssystemet AID hålls uppdaterat, medan det åligger de **lokala parterna** att göra en kontinuerlig översyn av de anställdas etiketter och olika typer av koder.”*

Handbok Arbetsidentifikation (AID)

Förslag

| Naturvetarna vill

1. Inför den övergripande etiketten "sjukhusbiolog"
2. Med utgångspunkt från arbetsuppgifterna inför 6 etiketter under denna övergripande etikett.
3. Se till att ansvarskoden "**övergripande funktions-, specialist- och/eller ämnesansvar**" (F) används.

| Etiketten ”sjukhusbiolog”

AID	Etikett	Beskrivning	Exempel på titel	Möjliga ansvarskoder
208020	Sjukhusbiolog		Mikrobiolog, molekylärbiolog, bioinformatiker, yrkes- och miljöhygieniker, embryolog, genetiker	B, C, L och F
208021	Sjukhusbiolog, sjukhusgenetiker	Verksam inom klinisk genetik.	Sjukhusgenetiker	B, C, L och F
208022	Sjukhusbiolog, molekylärbiolog	Verksam inom laboratoriemedicinen.	Molekylärbiolog,	B, C, L och F
208023	Sjukhusbiolog, mikrobiolog	Verksam inom laboratoriemedicinen.	Mikrobiolog	B, C, L och F
208024	Sjukhusbiolog, bioinformatiker	Verksam inom laboratoriemedicinen.	Bioinformatiker	B, C, L och F
208025	Sjukhusbiolog, embryolog	Verksam inom gynekologi och reproduktionsmedicin	Embryolog	B, C, L och F
208026	Sjukhusbiolog, yrkes- och miljöhygien	Verksam inom arbets- och miljömedicin	Yrkes- och miljöhygieniker	B, C, L och F

Huvudområde ”Vård och omsorgsarbete med mera” 201010-208090

| Förslag arbetsbeskrivningar

Sjukhusgenetiker har huvudansvaret för att laboratorieanalyserna inom genetisk diagnostik blir korrekt utförda och tolkade. Tillsammans med kliniska genetiker skapar de en patientsäker diagnostik för genetiskt betingade sjukdomar. Arbetsuppgifterna innefattar även utvecklingsarbete, kvalitetsarbete och utbildning.

Mikrobiologer utvecklar teorier, modeller och metoder samt utformar praktiska tillämpningar inom mikrobiologi. Leder experiment, analyserar och värderar data i laboratoriemiljö, utvärdera produkter och instrument samt kvalitetsäkrar mikrobiologiska analysmetoder. I arbetsuppgifterna ingår även att utbilda och att vara sakkunnig.

Molekylärbiologer har huvudansvaret för att laboratorieanalyserna inom molekylär diagnostik, som främst används inom cancerdiagnostik, blir korrekt utförda och tolkade. Molekylärbiologer är specialister inom sitt område och arbetsuppgifter innefattar även utvecklingsarbete, kvalitetsarbete och utbildning.

Bioinformatiker arbetar med analys av biologiska data, som exempelvis gen- och proteinsekvenser och att utveckla verktyg för sådana analyser. Inom sjukvården arbetar bioinformatiker med att ta fram underlag för att t.ex. kartlägga sjukdomsutbrott, skraddarsy cancerbehandlingar eller diagnostisera genetisk sjukdom.

Embryologer arbetar med assisterad befruktning och fertilitetsbevarande åtgärder. I arbetet ingår att analysera, planera, analysera och hantera spermier, ägg och embryon. Arbetsuppgifterna innefattar även utvecklingsarbete, kvalitetsarbete och klinisk forskning.

Miljö- och yrkeshygieniker utreder fysikalisk, biologisk och kemikalisk exponering hos patienter vid misstanke om samband mellan hälsobesvär och en specifik miljö, t.ex. en arbetsplats, lokal eller bostad. Hygieniska utredningar omfattar patientintervju, tekniskt underlag exempelvis i form av rikt- och gränsvärden och mätningar i fält. I arbetsuppgifterna ingår även att utbilda och att vara sakkunnig.

Bakgrund

| Syfte och metod

Naturvetarna arbetar för att naturvetare i vården, liksom andra medarbetare, ska klassas utifrån vilka arbetsuppgifter de har.

Frågor om innehållet besvaras av Marita Teräs, utredare Naturvetarna.

Vi har granskat Handbok Arbetsidentifikation (AID) och gått igenom befintlig etikettlista.

Vi har använt Naturvetarnas löneenkät från 2022 och den partsgemensamma statistiken från samma år för att skapa en bild av hur nuläget.

Vi har också haft en nära dialog med Naturvetarföreningen i Region Uppsala om klassificeringen av naturvetare.

Källor

Handbok Arbetsidentifikation (AID)

[https://skr.se/download/18.7e02c51917cda9ea953657b7/1636704106335/Handbok_Arbetsidentifikation\(AID\)-2020-03-20-TA.pdf](https://skr.se/download/18.7e02c51917cda9ea953657b7/1636704106335/Handbok_Arbetsidentifikation(AID)-2020-03-20-TA.pdf)

Etikettlista AID

<https://skr.se/download/18.2052aa85179360c618670daf/1621319206183/Etikettlista-AID-2018.pdf>

Naturvetarnas lönestatistik, 2022

Partsgemensam lönestatistik, 2022

Kolada <https://www.kolada.se/>

Naturvetarföreningen i Region Uppsala

Vårdprofessioner inom Naturvetarna

Bioinformatiker: Är specialist på de matematiska- och datavetenskapliga metoder som omvandlar hälsodata till ett användbart beslutsunderlag.

Biomedicinsk analytiker: Utför och bedömer de flesta analyser som genomförs inom diagnostiken.

Cytodiagnostiker: Är specialiserade på att analyserar cellförändringar för att upptäcka och behandla cancer.

Dietist: Ansvarar för kostrådgivning och behandling.

Embryolog: Hanterar ägg och spermier vid provrörsbefruktning.

Genetiska vägledare: Vägleder personer som riskerar att drabbas av en ärftlig sjukdom.

Mikrobiolog: Är specialiserade på analyser av sjukdomstillstånd orsakade av bakterier, virus, svamp och parasiter.

Molekylärbiolog: Är specialiserade på analyser av genetiskt material av sjukdomsframkallande bakterier, virus, svamp och parasiter ex. PCR-analyser.

Sjukhusfysiker: Är experter på bilddiagnostik, samt planerar och utför strålbehandling.

Sjukhusgenetiker: Är specialiserade på diagnostik av ärftliga sjukdomar.

Sjukhuskemist: Är specialiserade på kemiska analysmetoder inom diagnostiken.

Meny

Sök

Logga in

Bli medlem!

Facket för naturvetare

Bra lön och villkor på jobbet, trygghet i vardagen och en hållbar karriär.

Läs mer om medlemskapet

Ansök här!

Rasmus Andersson

PhD-Student
Uppsala universitet

Om Naturvetarna

Naturvetarna är fackförbundet för akademiker inom naturvetenskap. Vi coachar, företräder och stöttar naturvetare på hela arbetsmarknaden, från studietiden och genom hela arbetslivet.

Vi har cirka 34 000 medlemmar och life science, där hälso- och sjukvården ingår, är den sektor där flest naturvetare arbetar.

Inom hälso- och sjukvården arbetar 15 000 naturvetare. Biomedicinska analytiker är den största professionen.

Naturvetare skapar världens framtid. Våra medlemmar hittar lösningar på samhällets utmaningar och tar fram morgondagens innovationer.